

Forrás: CDNL

Puszanban tárgyaltak a nemzeti könyvtárak vezetői a mesterséges intelligenciáról és a könyvtárak jövőjéről

2026. augusztus 10-13. között a dél-koreai Puszan (부산) adott otthont az *IFLA World Library and Information Congress (WLIC)* éves konferenciájának, amelyen több mint 3000 könyvtáros vett részt a világ minden tájáról. A rendezvényhez kapcsolódva ülésezett a *Conference of Directors of National Libraries (CDNL)*, amely a nemzeti könyvtárak igazgatóinak legfontosabb fóruma. A találkozó központi témája a mesterséges intelligencia (AI) és a nemzeti könyvtárak szerepe volt a gyorsan változó információs környezetben.

A tanácskozást Tomasz Makowski, a CDNL elnöke nyitotta meg, aki kiemelte a nemzeti könyvtárak különleges felelősségét a kulturális örökség megőrzésében, és felhívta a figyelmet rá, hogy a könyvtáraknak egyensúlyt kell teremteniük a múlt értékeinek megőrzése és a jövő kihívásaira való felkészülés között.

A szakmai program két nyitóelőadással kezdődött. Sung-Hyon Myaeng professzor az AI fejlődésének könyvtárakra gyakorolt hatásait elemezte. Bár korábban is vizionálták, hogy a különböző fejlett technológiák veszélyeztetik a könyvtárak jövőjét, alapvető különbség, hogy azok a technológiák elsősorban a könyvtárak által használt eszközöket változtatták meg, míg az AI átveheti azokat a funkciókat, amelyek eddig a könyvtári munka középpontjában álltak: az információkeresést, -feldolgozást és rendelkezésre bocsátást. Ugyanakkor az AI korlátai – mint a pontatlanságok, „hallucinációk” és a források bizonytalan eredete – felértékelik a könyvtárak, mint a hiteles tudás őrzőinek szerepét. Az előadó két jövőbeni lehetőséget vázolt fel a könyvtárak számára az AI közvetítése kapcsán: egyik a bizalom és hitelesség őrzése, másik az AI-hoz kapcsolódó készségek oktatása. Két további szerepet pedig abból fakadóan, amit a technológia sosem fog tudni helyettesíteni: az emberi tapasztalatok és inspiráció közvetítését, valamint a személyes közösségi kapcsolatok támogatását. A professzor kiemelte továbbá, hogy a könyvtárak fontos adatforrássá válhatnak az AI-rendszerek számára, ezért a könyvtárosoknak új kompetenciákat kell elsajátítaniuk.

> **a könyvtáraknak egyensúlyt kell teremteniük a múlt értékeinek megőrzése és a jövő kihívásaira való felkészülés között**

A második előadást Marek Kowalkiewicz professzor tartotta az úgynevezett ágensi (agentic), azaz ügynökalapú AI-rendszerekről. Az új generációs mesterséges intelligencia nemcsak válaszokat ad, hanem önállóan hajt végre feladatokat, egymást követő lépéseket tesz és meghatározott célokat tud követni. Ez nagy lehetőségeket kínál, ugyanakkor új kockázatokat is teremt, mert az autonóm rendszerek működése nem mindig követi az emberi szándékot. A könyvtáraknak ezért újra kell gondolniuk szolgáltatásaikat, és a felhasználók valós igényeire kell összpontosítaniuk. Kowalkiewicz professzor felvetette a kérdést: milyen feladat merül fel a felhasználók életében, ami miatt a könyvtári szolgáltatásokért nyúlnak? A hangsúly a meglévő szolgáltatások fenntartásáról az emberek valós igényeire helyeződik át, akik olyan környezetben működnek, ahol az információval kapcsolatos munkák egyre nagyobb hányadát autonóm rendszerek végezhetik el.

Az előadásokat követően a résztvevők megvitatták a készülő puszani nyilatkozat tervezetét, amelyet Nam Young-Joon professzor, a Koreai Nemzeti Könyvtár igazgatója mutatott be és amely a mesterséges intelligencia és a nemzeti könyvtárak kapcsolatával foglalkozik. Mivel a vita során eltérő álláspontok fogalmazódtak meg, de a CDNL alapszabálya értelmében konszenzusos döntést kell hozni, ezért a CDNL elnöke egy munkacsoport létrehozását kezdeményezte, amely a beérkező észrevételek alapján tovább dolgozik a dokumentumon. Hangsúlyozta, hogy a könyvtárak közös álláspontja fontos lehet a kormányzatokkal folytatott jövőbeli egyeztetések miatt a mesterséges intelligencia alkalmazásának határairól, valamint a nemzeti könyvtárak szerepéről a szükséges tudásinfrastruktúra kiépítésében.

A találkozón az IFLA vezetői – Leslie Weir elnök és Sharon Memis főtitkár – is beszámoltak a szervezet aktuális tevékenységeiről, valamint az IFLA és a CDNL együttműködésének lehetőségeiről.

Végezetül az Ausztrál Nemzeti Könyvtár, a Török Nemzeti Könyvtár és a British Library képviselői mutatták be intézményeik tapasztalatait, lehetőséget teremtve a nemzetközi szakmai tapasztalatcserére.

A találkozó jelentős sajtóvisszhangot kapott Dél-Koreában. Az esemény kapcsán Makowski elnök hangsúlyozta, hogy a nemzeti könyvtárak feladata nem csupán a dokumentumok őrzése, hanem a társadalmak fejlődésének hiteles dokumentálása is, és ehhez megbízható információs környezetet kell kialakítani nemzetközi együttműködés révén.

Takácsné Bubnó Katalin